Tid	Tisdagen den 8 april 2014 kl. 17.30 – 18.15
Plats	Stora Kollegiesalen, Stadshuset
Justerat	Tisdagen den 22 april 2014

Madeleine Sjöstedt Ewa Larsson

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Madeleine Sjöstedt (FP) ordförande
Anna Cederschiöld (M)
Mikael Eskman (M)
Karin Blomstrand (M)
Olof Hermansson Wallentin (FP)
Johan Fälldin (C)
Martin Engman (S)
Ewa Larsson (MP)
Sebastian Wiklund (V)

Tjänstgörande ersättare:

Johan Möller (M)	för Peter Jönsson (M)
Karin Kellström (S)	för Bengt Sandberg (S)
Suleiman Said (S)	för Sonja Pagrotsky (S)
Daniel Almgren (MP)	för Jakop Dalunde (MP)

Ersättare:

Tom Hedrup (M)
Katja Hessle (M)
Dani Amso (M)
Willy Viitala (M)
Frank Svensson (M)
Torkel Tigerschiöld (MP)
Maria Öhman (V)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Juan Copovi-Mena, Ann-Sofie Chudi §§ 1-9, Åse Geschwind, Carina Jonsson, Christine Oljelund, Jenny Rydåker, Anna Wahlström och Pontus Werlinder. Personalföreträdarna Birgitta Andersson och Magnus Wallén §§ 1-13, §§ 15-18, §§ 21-22 samt borgarrådssekreteraren Jonas Uebel och biträdande borgarrådssekreteraren Erica Närlinge.

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
www.stockholm.se/fastighetskontoret

§ 6
Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019. Remissvar
Dnr 1.6-024/2014

Beslut
Fastighetsnämnden beslutar enligt fastighetskontorets förslag:

1 Fastighetsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen till stadsmiljöroteln.

Handlingar i ärendet
Fastighetskontorets tjänsteutlåtande från den 9 mars 2014.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut
1) Ordföranden Madeleine Sjöstedt m.fl. (FP), Anna Cederschiöld m.fl. (M), Johan Fälldin (C) och Martin Engman m.fl. (S) föreslår (se beslutet).

2) Ewa Larsson m.fl. (MP) och Sebastian Wiklund (V) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

1 Att lägga till möjligheten till att efter utvärdering göra mindre revideringar av planen efter två år.
2 Att med denna ändring föreslå Kommunfullmäktige att godkänna förslaget till kemikalieplan.

Vi ser mycket positivt på att förlaget till kemikalieplan äntligen är färdigt och tycker att många viktiga delar av stadens kemikaliearbete har tagits med. Vi är också mycket nöjda över att barns exponering för kemikalier har fått en central roll i förslaget. Vi välkomnar att ambitionerna åter höjs, sedan Miljömiljardsprojektet "Nya gifter – nya verktyg" (2004-2008) avslutades.

Vi instämmer helt i prioriteringen att minska barns exponering för skadliga kemikalier, men anser därutöver att utfasning av persistenta och bioackumulerande ämnen och användningen av giftfria byggmaterial bör vara viktiga områden att arbeta med då dessa två områden kan ge skadlig påverkan på mycket lång sikt, och blir svåra att hantera när problem uppstår. Inom dessa tre områden (barn, byggmaterial och persistenta kemikalier) är det extra viktigt att ”ska-krav” ställs och att man undviker formuleringar som ”bör inte

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
www.stockholm.se/fastighetskontoret

användas” då detta kommer försvåra uppföljning och eventuell påföljd om kraven inte följts. Vi anser också att det är extra viktigt att försiktighetsprincipen används inom dessa prioriterade områden.

Även vid olika typer av upphandling är ”ska-krav” att föredra framför ”bör” och ska göras i de fall där det finns laglig möjlighet. Staden bör verka för utökade möjligheter att ställa sådana krav (se till exempel ärende 16 om EU-arbetet). Staden är dessutom en så stor aktör att det kan vara befogat med riktade teknikupphandlingar, ibland tillsammans med andra kommuner (se till exempel ärende 8 om policy för golv med ftalater). Upphandlande förvaltning eller bolag måste få tydliga riktlinjer med beskrivning av vad som inte ska upphandlas, och vilka miljökrav som ska ställas då det annars kan vara mycket svårt att ställa någon till svars vid en uppföljning av de ställda kraven. Uppföljning av kraven är mycket viktig och vi vill speciellt trycka på vikten av påföljd om kraven inte har följts.

Vi anser att det är viktigt att staden ska kunna sätta en högre standard för kravställande och att man t.ex. ska kunna exkludera ämnen som ännu inte hunnit uppföras på några listor om man bedömer att det kan finnas risker med dessa. Staden är en stor aktör som har stor inverkan och bör därför gå före. Staden har också många underaktörer som också kan behöva tydlighet. Därför anser vi att kemikalieplanen kommer vara viktig som ett basalt övergripande dokument för att styra stadens alla verksamheter, men att starkare krav kan komma att ställas inom specifika viktiga områden, exempelvis för byggmaterial eller för upphandling av inredning och utrustning inom skolor och förskolor. Vid en miljödiplomering av förskolor kan t.ex. en tydlig grupp uppställda mål och riktlinjer prickas av och därmed ge en större tydlighet för förskolans ledning och för föräldrar till barnen på förskolan. T.ex. kan det behövas en saneringsplan för utfasning av ftalater där barn vistas.

Det är viktigt att Kemikaliecentrum finns tillgängligt med stöd och hjälp och kan tillhandahålla styrdokument för att hjälpa verksamheter att fasa ut produkter och material som kan innehålla skadliga ämnen.

Stadens kemikaliearbete bör tydligt lyfta fram förslag på

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
www.stockholm.se/fastighetskontoret

åtgärder på nationell eller EU-nivå, där sådana behöver för bättre måluppfyllelse. Ett exempel är skatter på farliga ämnen som inte kan förbjudas, där det finns alternativ som inte kommer till användning av kostnadsskäl.

Vi anser att man bör överväga hur information som inhämtats genom tillsyn, upphandling eller på annat sätt om farliga ämnen i bestämda produkter kan göra mer lättillgänglig för hushåll, småföretag och andra brukare samt föreningar och andra medkommunikatörer. Vi anser att staden bör fördjupa samarbetet med ideella miljöorganisationer om kemikaliefrågor.

Då kemikalieområdet snabbt kan förändras och då planen är ny och oprövad anser vi att det är viktigt att efter 2 år ha en genomgång av möjliga problemområden och möjlighet till en eventuell revidering av kemikalieplanen.

Förutom de kemikalier som ”importeras” till staden med varor och produkter som vi använder finns det även skadliga ämnen som kan bildas av stadens egen verksamhet. Exempelvis kan linoljeprodukter ge upphov till förhöjda halter av formaldehyd och fuktskadad betong kan avge organiska ämnen som kan ge hälsoeffekter i inomhusmiljön. Andra exempel där stadens egna verksamheter kan ge avtryck på miljön är t.ex. fjärrvärmeproduktion och avloppshantering. Sopförbränning leder t.ex. till bildning av dioxiner, speciellt vid för låg temperatur och användning av hypoklorit i för rening av nya membranfilter i avloppsreningsverk ger upphov till bildning av persistenta klororganiska föreningar, vilket t.ex. kan undvikas genom att byta ut hypoklorit mot väteperoxid. I dessa fall är det viktigt att staden har kunskap om dessa processer och arbetar proaktivt med information och tillsyn för att minska risken för bildning och frisättning av dessa skadliga ämnen, både för en förbättrad inomhusmiljö, och för att förhindra utsläpp av skadliga ämnen till mark eller vatten.

Vi anser att kemikalieplanen är ett bra grunddokument, men det är också tydligt att planen är en start och inte en lösning. Arbetet kommer att starta med godkännandet av planen.

Kemikaliecentrum kommer att få en enorm uppgift att lösa och det kommer behövas koordination, resurser och hjälp

Hantverkargatan 2
Box 8312
104 20 Stockholm
www.stockholm.se/fastighetskontoret

utifrån för att kunna nå målet om ett giftfritt Stockholm. Precis som med staden miljöprogram kommer det finnas ett stort behov av att samordna och informera stadens nämnder och bolag om innehållet i planen. Nya underdokument för styrning och uppföljning kommer att behöva tas fram. Vi efterlyser också en stor tydlighet i styrdokumenten, för att uppnå en bättre användarvänlighet. Vilka kemikalier får inte användas, var gäller specifika riskbedömningar, när kan undantag beviljas, hur kommer arbetet att följas upp? Även arbetet mot allmänhet och företag kommer att bli krävande. Det är därför av största vikt att kemikaliecentrum tilldelas tillräckliga resurser och att finansieringen tryggas på längre sikt.

Vi måste starta nu och inte sedan. Det är viktigt att visionen om ett Giftfritt Stockholm inte bara stannar vid en vision.

Beslutsgång
Ordföranden Madeleine Sjöstedt (FP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Madeleine Sjöstedt m.fl. (FP), Anna Cederschiöld m.fl. (M), Johan Fälldin (C) och Martin Engman m.fl. (S).

Reservation
Ewa Larsson m.fl. (MP) och Sebastian Wiklund (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Vid protokollet
Åse Geschwind

Rätt utdraget intygar:

_____